

Wymagania sanitarno-higieniczne dla turnusów wypoczynku

Justyna Słubik
p.o. kierownika Oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży
WSSE w Warszawie

Wymagania sanitarno-higieniczne dla turnusów w obiektach stałych

Bezpieczeństwo sanitarne

Sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny wypoczynku i rekreacji

❑ *zadanie PIS z zakresu zdrowia publicznego*

❑ *cel:*

- ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych,
- zapobieganie powstawaniu chorób, w tym zakaźnych i zawodowych

(art. 1 pkt. 5 ustawy z 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej)

Wojewódzka Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Warszawie

Nadzór sanitarny nad warunkami higieny wypoczynku i rekreacji

Kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące m. in.:

- ☐ utrzymania należytego stanu higienicznego nieruchomości, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej
- ☐ higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz ośrodkach wypoczynku
- ☐ warunków żywienia zbiorowego zorganizowanych grup wypoczynku
- ☐ higieny środowiska, a zwłaszcza:
 - jakość wody do spożycia

(art. 4 ustawy z 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej)

Wojewódzka Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Warszawie

Obowiązki organizatora

Organizator zapewnia m. in.:

- ☐ bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku, organizuje wypoczynek w obiekcie spełniającym warunki higieniczno-sanitarne określone w przepisach
- ☐ dostęp do opieki medycznej
- ☐ żywienie zgodne z zasadami higieny żywienia
- ☐ bezpieczne korzystanie z wyznaczonego obszaru wodnego określone w stosownych przepisach

(art. 92c ust. 2 pkt.1, 3, 5 i 6 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty)

Obowiązki kierownika wypoczynku

Do kierownika wypoczynku należy:

- ☐ zapewnienie uczestnikom wypoczynku właściwej opieki
- ☐ nadzór i przestrzeganie bezpiecznych i higienicznych warunków wypoczynku
- ☐ zapewnienie uczestnikom wypoczynku korzystania z wyznaczonych obszarów wodnych
- ☐ zapewnienie zróżnicowanej diety uczestnikom wypoczynku

(§ 5 ust. 1 pkt 5, 6, 7, 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży)

Podstawowe akty prawne

- Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty – artykuły odnoszące się do wypoczynku: od art. 92a do art. 92t
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 roku w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 roku w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych

Ponadto

Instrukcja Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie wymagań higieniczno-sanitarnych dla stacjonarnych obozów pod namiotami (kwiecień 2024 r.) <https://www.gov.pl/web/gis/instrukcja-w-sprawie-wymagan-higieniczno-sanitarnych-dla-stacjonarnych-obozow-pod-namiotami>

Wojewódzka Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Warszawie

Formy wypoczynku dzieci i młodzieży

- **wyjazdowa** (hotele, motele, schroniska młodzieżowe, domy wycieczkowe, inne obiekty hotelarskie)
- **w miejscu zamieszkania** (domy kultury, szkoły)

Organizując wypoczynek dla dzieci i młodzieży, należy zadbać w szczególny sposób o bezpieczne i higieniczne warunki dla uczestników, w oparciu o obowiązujące przepisy prawa. Na organizatorze spoczywa obowiązek zawarcia umowy z właścicielem bądź zarządcą budynków, obiektów lub terenu.

Obiekt lub teren, w którym ma być zorganizowany wypoczynek, musi spełniać wymogi bezpieczeństwa, ochrony przeciwpożarowej, warunków higieniczno-sanitarnych oraz ochrony środowiska. W przypadku organizacji wypoczynku z udziałem dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, obiekt musi być dostosowany do potrzeb wynikających z rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczestników.

Teren

- Powinien być ogrodzony, a samo ogrodzenie nie budzić zastrzeżeń technicznych;
- Nawierzchnia dróg oraz przejść równa i utwardzona;
- Studzienki, otwory kanalizacyjne i inne zagłębienia zabezpieczone trwale odpowiednimi pokrywami;
- Jeżeli na terenie są **piaskownice**, należy przed sezonem dokonać wymiany piasku, utrzymać go w czystości, usuwać zanieczyszczenia oraz zabezpieczyć przed zanieczyszczeniem odchodami zwierzęcymi;
- Na terenie należy wydzielić **miejsce do gromadzenia odpadów stałych**, pamiętając, że odległość kontenerów i pojemników powinna wynosić nie mniej niż **10m** od okien i drzwi do budynku oraz minimum **3m** od granicy z sąsiednią działką. Zachowanie odległości od granicy działki nie jest wymagane, tylko w przypadku, gdy pomieszczenia stykają się z podobnymi urządzeniami na sąsiedniej działce.

Budynek

- Zaopatrzony w **ciepłą i zimną wodę**, przy czym gdy obiekt zaopatrywany jest w wodę z ujęcia własnego, organizator musi dysponować aktualną oceną jakości wody wydaną przez właściwego terenowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego (*Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi*);
- Ciepła woda powinna być badana w zakresie występowania bakterii z rodzaju Legionella sp. z częstotliwością zgodną ze wskazaniem ww. rozporządzenia
- Zapewnione **odprowadzanie ścieków** do kanalizacji ogólnospławnej lub własnego zbiornika bezodpływowego;
- **Schody wewnętrzne i zewnętrzne** muszą być wyposażone w balustrady lub inne zabezpieczenia od strony przestrzeni otwartej, poręcze zabezpieczone przed zsuwaniem się po nich, stopnie powinny być równe i nieśliskie;

Budynek

- **Wysokość pomieszczeń** w budynkach zamieszkania zbiorowego, powinna wynosić **2,5m** w sypialniach od 1- do 4-osobowych, przy liczbie większej niż 4 osoby – minimum **3,0m**;
- Sufity, ściany, połogi, stolarka okienna i drzwiowa powinny być w dobrym stanie technicznym;

Mikroklimat pomieszczeń

- We wszystkich pomieszczeniach przeznaczonych na wypoczynek, powinna być sprawnie działająca **wentylacja grawitacyjna lub mechaniczna**.
- **Okna**, w celu wietrzenia powinny mieć konstrukcję umożliwiającą otwieranie co najmniej 50% ich powierzchni.
- **Temperatura** w pomieszczeniach powinna być dostosowana do ich funkcji oraz rodzaju wykonywanych czynności:
 - +18°C** w pomieszczeniach, gdzie odbywają się zajęcia
 - +19-20°C** w pokojach mieszkalnych, przedpokojach
 - +24°C** w łazienkach, szatniach, umywalniach, natryskowniach

Mikroklimat pomieszczeń

- Pomieszczenia przeznaczone na wypoczynek powinny mieć zapewnione **oświetlenie dzienne i sztuczne** – w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi stosunek powierzchni okien, liczonej w świetle ościeżnic, do powierzchni podłogi powinien wynosić co najmniej 1:8
- Okna powinny mieć możliwość osłony przed nadmiernym nasłonecznieniem
- Wszystkie **punkty świetlne** oświetlenia sztucznego powinny być czynne i zaopatrzone w osłony

Pokoje sypialne i inne pomieszczenia zajęć

- Powierzchnia sypialni powinna mieć nie mniej niż **2,5m²** na jedną osobę; powierzchnia ta ulega zmniejszeniu w przypadku łóżek piętrowych i wynosi **1,5m²** na osobę

(Załącznik 7 Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie)

- Należy pamiętać o odstępie między łózkami i swobodnym dostępie do miejsca spania przynajmniej z jednej strony. Szerokość przejścia pomiędzy łózkami powinna wynosić co najmniej 50cm
- W sypialniach należy zapewnić:
 - * łóżko jednoosobowe wyposażone w: poduszkę, kołdrę lub dwa koce, komplet pościeli
 - * szafki lub indywidualne półki na rzeczy osobiste dla każdego uczestnika wypoczynku
 - * stół oraz krzesła lub taborety (1 na osobę) lub ławy
 - * wieszaki na odzież wierzchnią
 - * lustro
 - * kosz na śmieci

Pomieszczenia higieniczno-sanitarne

Do pomieszczeń tych zgodnie z § 76 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, zalicza się: **natryski, łazienki, ustępy, umywalnie, szatnie, przebieralnie, jak też pomieszczenia służące do przechowywania sprzętu do utrzymania czystości.**

Wysokość pomieszczeń higieniczno-sanitarnych powinna wynosić **2,5 m** – dopuszczalne jest obniżenie tej wysokości do **2,2 m** pod warunkiem zainstalowania wentylacji mechanicznej wywiewnej lub nawiewno-wywiewnej.

Pomieszczenia higieniczno-sanitarne

- Powierzchnia ściany do wysokości **2m** powinna być zmywalna i odporna na działanie wilgoci
- Posadzki powinny być zmywalne, nienasiąkliwe, nieśliskie
- Pomieszczenia higieniczno-sanitarne powinny być wyposażone w środki higieny osobistej
- Urządzenia sanitarne powinny znajdować się w stanie pełnej sprawności technicznej oraz być utrzymane w czystości

Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych

W budynkach zamieszkania zbiorowego:

- 1 miska ustępowa dla 10 dziewcząt
- 1 miska ustępowa i 1 pisuar dla 20 chłopców
- 1 urządzenie natryskowe dla 15 osób
- 1 umywalka dla 5 osób

W budynkach użyteczności publicznej:

- 1 miska ustępowa dla 20 dziewcząt
- 1 miska ustępowa i 1 pisuar dla 30 chłopców
- 1 umywalka dla 20 osób

(§ 82 ust. 2 i § 84 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie)

Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych

Maksymalna liczba osób przypadająca na **1 węzeł higieniczno – sanitarny: 15**

Wyposażenie podstawowe węzła higieniczno – sanitarnego:

- dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody
- natrysk lub wanna
- umywalka z blatem lub półką i wieszakiem na ręcznik
- WC
- lustro z górnym lub bocznym oświetleniem
- uniwersalne gniazdko elektryczne z osłoną
- kosz na śmieci (niepalny lub trudno zapalny)
- dozownik do płynnego mydła i ręczniki papierowe, papier toaletowy

(Załącznik 7 Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie)

Wojewódzka Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Warszawie

Wymagania sanitarno-higieniczne dla obozów pod namiotami

Warunki higieniczno-sanitarne dla obozów pod namiotami

Obóz powinien być zlokalizowany z dala od obiektów uciążliwych dla otoczenia oraz z dala od wód zalewowych.

Wielkość terenu powinna umożliwić swobodne rozbiście obozu z należytym przestrzennym rozmieszczeniem części mieszkalnej, sanitarnej, kuchni.

Warunki higieniczno-sanitarne dla obozów pod namiotami – zaopatrzenie w wodę do spożycia przez ludzi

Obóz należy zaopatrywać w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi spełniającą wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Organizator obozu ustala z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym przed rozpoczęciem obozu zakres i terminy badania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi – w zależności od sposobu i źródła zaopatrzenia w wodę oraz czasu trwania obozu. Badania jakości wody powinny zostać wykonane przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzonym przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Cysterna/zbiornik z wodą powinien znajdować się w miejscu zacienionym, zabezpieczonym przed działaniem czynników atmosferycznych (deszcz, nasłonecznienie) oraz przed dostępem osób postronnych, a także umożliwiającą swobodne i łatwe pobieranie wody.

Warunki higieniczno-sanitarne dla obozów pod namiotami – gromadzenie odpadów stałych

1. Obóz powinien być wyposażony w pojemniki (kontenery) do czasowego gromadzenia odpadów stałych, dostarczone przez podmiot, z którym organizator obozu zawarł umowę o usuwaniu odpadów. Pojemniki (kontenery) powinny być utrzymywane w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym.
2. Pojemniki (kontenery) służące do czasowego gromadzenia odpadów stałych, należy sytuować w odległości przynajmniej 20 m od części mieszkalnej, kuchni, punktu pobierania wody i kąpieliska/miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli, w miejscu umożliwiającym łatwy wywóz. Pojemniki (kontenery) na odpady należy zabezpieczyć przed dostępem zwierząt.

Warunki higieniczno-sanitarne dla obozów pod namiotami – część mieszkalna

- część mieszkalna obozu składa się z namiotów mieszkalnych i użytkowych
- namioty należy ustawiać w miejscach bezpiecznych, suchych, osłoniętych od wiatru, umożliwiających swobodny odpływ wód opadowych
- odległość między namiotami powinna umożliwiać swobodne przejście. Każdy namiot powinien być kompletnie olinowany, sąsiadujące ze sobą namioty nie mogą być połączone wspólnymi linami
- w namiocie powinna mieszkać taka liczba osób, by zachować wymagania sanitarne i zdrowotne, a w szczególności, aby mogła zostać zachowana odpowiednia wymiana powietrza oraz swobodny dostęp do kanadyjki, łóżka polowego lub innego miejsca spania z zachowaniem swobodnego dostępu dla każdej osoby przynajmniej z jednej strony, a szerokość przejścia pomiędzy nimi powinna wynosić co najmniej 50cm
- w przypadku korzystania z małych namiotów zabronione jest układanie pościeli bezpośrednio na ziemi (należy spać na materacach, w szczególności pneumatycznych lub podgumowanych, albo na matach turystycznych)

Warunki higieniczno-sanitarne dla obozów pod namiotami – urządzenia sanitarne

- w obozie należy zapewnić umywalnie, ustępy, latryny, śmietniki
- uczestnikom obozu należy zapewnić dostęp do ciepłej wody
- zabronione jest mycie się w naturalnych zbiornikach wodnych lub ciekach wodnych
- należy zorganizować oddzielne umywalnie dla dziewcząt i chłopców. Dopuszcza się jedną umywalnię z wyodrębnieniem czasu korzystania przez dziewczęta i chłopców.
- umywalnia powinna być zadaszona i osłonięta od wiatru oraz powinna zapewniać intymność czynności higienicznych. Wskazane jest wyposażenie umywalni w zasłony lub kabiny

Warunki higieniczno-sanitarne dla obozów pod namiotami – urządzenia sanitarne

- umywalnie powinny być zlokalizowane w odległości co najmniej 15 m od części żywieniowej i części mieszkalnej obozu oraz co najmniej 20 m od miejsca poboru wody na potrzeby obozu.
- umywalnie powinny być wyposażone w:
 - a) odpowiednią liczbę miednic lub kranów
 - b) pojemnik z przykryciem na zużyte opatrunki i środki higieniczne
 - c) wieszaki na ubrania
 - d) podest lub podłogę dla myjących się
 - e) środki myjąco-dezynfekujące, ulegające biodegradacji
 - f) szczotki do mycia miednic
- **miednice powinny być po każdorazowym użyciu dokładnie umyte** i przynajmniej raz w tygodniu poddane dezynfekcji z użyciem środków odkażających

Warunki higieniczno-sanitarne dla obozów pod namiotami – urządzenia sanitarne

- zaleca się budowanie oddzielnych latryn dla dziewcząt i dla chłopców
- latryny należy budować na uboczu, w miejscach osłoniętych, na terenie suchym w odległości od obozu, co najmniej 70 m
- przy latrynie powinien znajdować się:
 - a) piasek lub ziemia do przesypywania i łopatką,
 - b) papier toaletowy,
 - c) stanowisko do umycia rąk zaopatrzone w wodę

Warunki do uprawiania sportu i rekreacji – wymagania

(dot. turnusów w obiektach stałych, obozów pod namiotami)

- urządzenia i sprzęt sportowy powinny być w dobrym stanie sanitarno - technicznym
- nawierzchnie boisk i placów rekreacyjnych – równe i utrzymane w dobrym stanie
- bramki, kosze do gry – przymocowane na stałe do podłoża, stabilne
- w salach i na boiskach oraz w miejscach wyznaczonych do uprawiania ćwiczeń fizycznych, gier oraz zabaw powinny być umieszczone tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego

(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach)

Wojewódzka Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Warszawie

Opieka medyczna

(dot. turnusów w obiektach stałych, obozów pod namiotami)

Organizator jest zobowiązany:

- zapewnić uczestnikom opiekę medyczną całodobowo w miejscu wypoczynku lub w pobliskich podmiotach leczniczych
- wydzielić izolatkę – oddzielna dla dziewcząt i chłopców, z dostępem do oddzielnego węzła higieniczno-sanitarnego
- zapewnić **apteczkę** wyposażoną w środki do udzielania pierwszej pomocy (artykuły z ważną datą przydatności) wraz z instrukcją jej udzielania (dostępną o każdej porze), zabezpieczoną przed dostępem osób niepowołanych

Personel medyczny lub kierownik wypoczynku jest zobowiązany posiadać informacje o stanie zdrowia uczestników z uwzględnieniem:

- liczby i rodzaju zachorowań
- liczby przypadków hospitalizacji (data i przyczyna)
- liczby i rodzaju wypadków i urazów
- liczby przypadków zatruc pokarmowych

Dobłą praktyką jest prowadzenie rejestru zawierającego powyższe dane (zeszyt porad i zabiegów) oraz posiadać dokumentację medyczną personelu z badań do celów sanitarno-epidemiologicznych – orzeczenia lekarskie o zdolności do wykonywania prac, podczas których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby.

Palenie tytoniu

(dot. turnusów w obiektach stałych, obozów pod namiotami)

W miejscach zorganizowanego wypoczynku zabrania się palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych.

W widocznych miejscach należy umieścić odpowiednie oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych.

(Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych)

Wojewódzka Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Warszawie

W przypadku dodatkowych pytań lub wątpliwości związanych z organizacją wypoczynku na terenie województwa mazowieckiego można kontaktować się z właściwym ze względu na miejsce wypoczynku państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym. Dane teleadresowe dostępne są na stronie internetowej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie pod linkiem:

<https://www.gov.pl/web/wsse-warszawa/kontakt-wsse>

Wojewódzka Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Warszawie

Dziękuję za uwagę

Kontakt:

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Warszawie

00-875 Warszawa, ul. Żelazna 79

+48 22 620 90 01 – 06

sekretariat.wsse.warszawa@sanepid.gov.pl

